

ת"פ 3656/05/21 - לינור אביטל נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 3656-05-21 מדינת ישראל נ' אביטל

לפני כבוד השופטת עדי יעקובוביץ
המבקשת: לינור אביטל
נגד
המשיבה: מדינת ישראל

החלטה

בפני בקשה לביטול כתב האישום בטענה לקיומה של הגנה מן הצדק (להלן: "**הבקשה**").

אזכיר כי בפסיקת בתי המשפט השונים נקבע כי "רק במצבים שבהם נוצרה פגיעה חמורה וקיצונית, ייעתר בית המשפט ויבטל את כתב האישום. ביטול כתב האישום לא יעשה מקום שבו ניתן לרפא את הפגמים באמצעים מתונים ומידתיים יותר" (ע"פ 2375/12 עמי מזרחי נ' מדינת ישראל (נבו 06.08.2013); ע"פ (מחוזי חי') 25429-01-10 **זוהיר מוסטפא נ' מדינת ישראל** (13.5.2010)).

כתב האישום מייחס למבקשת עבירות של **הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו**, עבירה לפי סעיף 275 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), **גניבה**, עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין ו**שימוש בכח או באיומים למנוע מעצר**, עבירה לפי סעיף 47(א) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח משולב), תשכ"ט 1969.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 06.12.18, בשעה 13:30 או בסמוך לכך, נטלה המבקשת מחנות "HOODIES" בקניון איילון ברמת גן פרטי לבוש בשווי כולל של 1,159 ₪.

באותן הנסיבות, הוזעקו לחנות השוטרי אמיר חורי והמתנדב יהושע לזר (להלן, בהתאמה: "**השוטרי אמיר**") ו"**המתנדב יהושע**" (וביחד: "**השוטרים**") וביקשו מהמבקשת מספר פעמים להזדהות. המבקשת לא נענתה לבקשת השוטרים וניסתה מספר פעמים לעזוב את החנות תוך שקיללה את השוטרים "יא בני זונות" וצעקה על השוטרים שיעזבו אותה ויתנו לה לעזוב את החנות. לאור סירובה, הודיע השוטרי אמיר למבקשת כי היא עצורה בגין גניבה וסירוב לעיכוב וניסה לכבול את המבקשת בידיה בכבלי ידיים בעוד המבקשת הפעילה כח והתנגדה לכבילתה, אז נאלצו השוטרים להפעיל כוח כנגד המבקשת כדי לכבול את ידיה.

השוטרים אזקו את המבקשת בידיה, הכניסו אותה לניידת ונסעו עמה לתחנת משטרה בני ברק (להלן: "**התחנה**") ובהגיעם לחניון התחנה, הבחינו השוטרים במבקשת כשהיא ללא כבלי ידיים וביקשו ממנה לצאת מהניידת. המבקשת סירבה לצאת מהניידת והשוטרים נאלצו להוציאה בניגוד לרצונה, אז החלה המבקשת להשתמש בכוח כדי למנוע מהשוטרים לכבול ולעצור אותה, בכך שהתנהגה באלימות, הניפה את ידיה והחלה לבעוט לכל עבר, בעוד השוטרים מנסים לכבול אותה (להלן: "**ניסיון המעצר**").

באותן הנסיבות, הגיעו לחניון התחנה השוטרים ליאור דומב ורן כהן (להלן, בהתאמה: "השוטר ליאור" ו"השוטר רן") וסייעו לשוטרים לכבול את המבקשת בידיה, אז תקפה המבקשת את השוטר רן בכך שבעטה בו וכן ניסתה לנגוח בו בראשה. במהלך ניסיון המעצר, שרטה המבקשת את המתנדב יהושע בצווארו עם ציפורניה וגרמה לו לשריטה מדממת.

בישיבת ההקראה הראשונה שנערכה בפניי ביום 15/11/21, טענה באת כח המבקשת לביטול כתב האישום בגין שלושה טעמים:

הטעם הראשון הוא כי המבקשת הוכתה אף היא על ידי השוטרים במהלך האירוע, טענה זאת במשטרה בחקירתה ועל אף האמור, טענותיה לא נבדקו כנדרש במחלקה לחקירות שוטרים.

הטעם השני הוא כי בתיקים דומים בעבירות גניבה לרוב לא מוגש כתב אישום אלא מציעים לנאשמים לערוך הסדר מותנה. לטענתה, המבקשת נעדרת עבר פלילי או תיקים הממתינים לביור דין ולכן ראוי היה לערוך הסדר מותנה בעניינה.

הטעם השלישי הוא כי כתב האישום הוגש בחלוף שלוש שנים, שיהיו ניכר בעבירות כגון דא.

באת כח המשיבה השיבה לטענות אלה:

בנוגע לטעם הראשון השיבה כי בטרם הגשת כתב האישום הועברו חומרי החקירה למחלקה לחקירות שוטרים ובתום הליך הבדיקה הוחלט לגנוז את התיק וכי אין פסול בהחלטת מח"ש.

בנוגע לטעם השני, השיבה כי עבירת הגניבה שבכתב האישום בוצעה ביום 6.12.18, לפני "התאריך הקובע" ולכן גם בהינתן התקיימות יתר התנאים, לא ניתן להעביר תיקה של המבקשת ליחידת ההסדרים.

בנוגע לטעם השלישי, הפנתה לכך שהמשיבה עמדה במועדים הקבועים בתיקון 87 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב 1982 (להלן בהתאמה: "תיקון 87" "חסד"פ") מאחר והחקירה הסתיימה ביום 30.1.20, פחות משנתיים מיום האירוע והסבירה את מועד הגשת כתב האישום המאוחר יותר בכך שהתיק נשלח להשלמות חקירה, אשר אינו באות במניין הימים לצורך תיקון 87.

דין והכרעה

על דוקטרינת ההגנה מן הצדק

לאחר שעיינתי בכתב האישום ובטענות הצדדים, ובהתייחס לשלב הדיוני בו אנו נמצאים, לא מצאתי כי יש מקום, בעת הזו, לקבל את הבקשה.

הבסיס המשפטי לטענות המבקש מעוגן בסעיפים 149 לחסד"פ. הלכה היא כי פעולת רשות התביעה הינה פעולה מנהלית שבבסיסה עומדת חזקת התקינות המנהלית (ראה למשל בג"ץ 3405/12 פלונית נ' מדינת ישראל (נבו) 30.12.2012), וכן ראה ע"פ 3205/07 פלוני נ' מדינת ישראל).

בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, 807 (להלן: "פרשת בורוביץ") נקבע כי במקרים בהם קיומו של ההליך הפלילי יפגע בתחושת הצדק וההגינות, מוסמך בית המשפט לבטל כתב אישום. דוקטרינה זו זכתה

לעיגון חקיקתי במסגרת סעיף 149(10) לחסד"פ. בפרשת בורוביץ נקבע כי בית-המשפט רשאי לבטל כתב אישום במקרה בו "הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית", וכן נקבע המבחן המשולש לתחולתה של ההגנה: בשלב הראשון, על בית המשפט לזהות הפגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניינו של הנאשם ולעמוד על עוצמתם, וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו. בשלב השני, יבחן בית המשפט אם יש במסגרת ההליך הפלילי, חרף הפגמים שבו, משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, או אז עליו לערוך איזון בין הערכים השונים. בשלב השלישי, יבחן בית המשפט האפשרות לרפא את הפגמים באמצעים מתונים ומידתיים חלף ביטולו של כתב האישום.

בתי המשפט השונים חזרו וקבעו כי דוקטרינת ההגנה מן הצדק תיושם רק במקרים יוצאי דופן ולא בנקל יבטל בית המשפט כתב האישום עקב טענה של הגנה מן הצדק.

יודגש כי מחלוקת ראייתית לא ניתן לבחון בשלב מקדמי זה, אלא לאחר שמיעת הראיות, וכי יש לדחות ההכרעה בטענת "הגנה מן הצדק" המבוססת על טיעונים עובדתיים ולהכריע בטענה זו במסגרת הכרעת הדין (ת"פ (מחוזי ת"א) 4202/09 **מדינת ישראל נ' שלמה רכט** (נבו 20.02.2011)).

מן הכלל אל הפרט

טענת השיהוי

אכן, שיהוי הוכר כעילה ל"הגנה מן הצדק" בשורה ארוכה של פסקי דין. אולם, זאת כאשר הימשכות הליכי החקירה וההעמדה לדין התנהלו תוך "גרירת רגליים" מצד המאשימה וגרמו לפגיעה ממשית ביכולתו של הנאשם להתגונן, ובמקרים אחרים, נקבע כי חלוף זמן ניכר סותר את חובת הצדק וההגינות המתחייבת מניהול הליך פלילי תקין. ברע"פ 1611/16, 4238/16 **מדינת ישראל נ' יוסי יוסף ורדי** (נבו 31.10.2018), נקבע כי אך במקרים חריגים תיתכן הכרה בתחולתו של עקרון ההגנה מן הצדק, מחמת חלוף זמן משמעותי בכתב האישום, זאת, בהתקיים שלושה תנאים מצטברים: הזמן שחלף מעת ביצוע העבירה ועד הגשת כתב האישום - הוא משמעותי; הפגיעה בהגנתו של הנאשם בשל השיהוי - היא ממשית ומוחשית; אין בנמצא טעם מניח את הדעת להתנהלות הרשות (למשל, מחמת מורכבות ההליך, ניהול החקירה או עומס מכביד). עוד נקבע כי מקום בו מצא בית המשפט כי השיהוי שנפל בעניינו של נאשם הוא אכן מכביד - עליו לבחון אם עומדת לנאשם טענת הגנה מן הצדק, בהתאם למבחן התלת שלבי לתחולת הדוקטרינה [וראו לעניין זה את פרשת בורוביץ].

למבקשת אכן מיוחסות עבירות מסוג "עוון" אשר בוצעו לכאורה בסוף שנת 2018.

בהקשר זה, ראוי לציין כי תקופת ההתיישנות הסטטוטורית בעבירות כגון דא הינה חמש שנים, כך ע"פ סעיף 9(א)(3) לחסד"פ ("באין הוראה אחרת לעניין זה בחוק אחר, אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה אם עברו מיום ביצועה - בעוון - חמש שנים"). כמו כן, הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.1202 קובעת כי זמן הטיפול בתיקי עוון הוא עד ל-18 חודשים ממסירת התיק לתביעה. אם כן, מתגובת המשיבה עולה כי המשיבה עמדה בסד הזמן הקבוע בתיקון 87 לחסד"פ לפיו על התביעה לסיים הטיפול בתיק בעבירות מסוג עוון תוך פחות מ-18 חודשים. בנסיבות המתוארות, לא מצאתי כי הגשת כתב האישום בחלוף פחות משנתיים וחצי מיום האירוע קיים שיהוי המצדיק ביטול כתב האישום.

מכאן שלא מצאתי כי חלוף הזמן והשיהוי בהגשת התלונה עשוי לגרום נזק ראייתי, ולבטח לא כזה העולה כדי ביטולו של

כתב האישום משום פגיעה ממשית בזכותו וביכולתו של הנאשם לנהל הגנתו.

זאת ועוד, חלוף הזמן מיום ביצוע העבירה אינו השיקול היחיד העומד לנגד עיני. בבחינת טענת ההגנה מן הצדק יש לבחון בזיקה לנסיבות המקרה, שיקולים רלבנטיים נוספים, לרבות טיבן וחומרתן של העבירות המיוחסות לנאשם והאינטרס הציבורי בהעמדה לדין בגינן.

כתב האישום הוגש בתוך תקופת ההתיישנות הקבועה בדין, תוך שמתקיים אינטרס ציבורי בניהול הליך משפטי לשם הגנה על הערכים המוגנים הנקובים בו, של שמירה הן על שלטון החוק והן על הסדר הציבורי ושלומו הציבור, וזאת בכפוף לשמירה על זכויות המבקשת להליך פלילי הוגן. עולה אפוא כי אף בבחינת איזון האינטרסים, מתחזקת המסקנה כי אין הכף נוטה לביטול כתב האישום, בשלב זה, שכן האינטרס הציבורי גובר על אינטרס המבקשת, ולטובת ניהול ההליך המשפטי בעניינה.

סוף דבר, לאחר שהובהר בפניי כי כתב האישום הוגש בתקופת הזמן הסטוטורית שנקבעה בחוק, כמו גם בהתאם לסד הזמנים הקבוע בהנחיית היועץ המשפטי הממשלה, ובהתייחס לאופיין של התלונות בעבירות כגון דא עליהן עמדתי לעיל, מצאתי לדחות את טענת השיהוי. לא מצאתי כי מדובר בשיהוי המצדיק ביטול כתב האישום ואף לא הוכח לפני מהו אותו נזק ממשי שנגרם למבקשת כתוצאה מכך (ר' בענין זה את רע"פ 3396/99 **תאופיק נאבסו נגד מדינת ישראל**).

הטענה לביטול כתב האישום בשל היעדר חקירת מח"ש

הנחיה מספר 2.18 להנחיות פרקליט המדינה (עדכון אחרון: 18.8.20), מכתיבה מדיניות התביעה מקום בו חשוד בביצוע עבירה כלפי שוטר מתלונן על שימוש בכוח מצד שוטר כלפיו (להלן: "**ההנחיה**"). על פי ההנחיה, במקרים בהם במסגרת חקירת חשוד, בעבירות נגד שוטרים, עולה טענת החשוד לפיה נקט נגדו השוטר שימוש בכוח, על התובע להשהות קבלת ההחלטה הנוגעת לתלונה נגד האזרח עד אשר תתקבל החלטה במח"ש ביחס לטענות שהועלו נגד השוטר. בתום הטיפול מח"ש תדווח על החלטתה לגורמים הרלוונטיים וכן לתחנת המשטרה ממנה הועבר החומר למח"ש. עוד נקבע, כי על החלטת מח"ש ניתן להגיש ערר לפי סעיף 64 לחסד"פ.

התכלית בבסיס ההנחיה הינה לאפשר תיאום בין הרשויות ולמנוע מצב בו ינוהלו שני הליכים מקבילים, ברשויות אכיפה שונות, ביחס לאותו אירוע. תכלית נוספת הינה ברור מקיף והוגן של נסיבות המקרה, טרם תתקבל ההחלטה להעמיד לדין את האזרח (ראו סעיף 3 להנחיה וכן בש"פ 834/11 **קובודי נ' מ.י**) (8.2.11).

בעניין שלפני הנאשמת העלתה טענותיה בחקירה ולא פנתה בתלונה קונקרטית למח"ש. יחד עם זאת, נערכה בדיקה במח"ש בעניין ובסופה הוחלט לגנוז את התיק "ללא טיפול נוסף מאחר ולא הועלו טענות על שימוש בכח על ידי השוטרים".

בענייננו, אנו מצויים בהליך גישור, במסגרתו, לא הוצגה לבית המשפט כל ראייה בדבר אופן התנהלות מח"ש, בית- המשפט לא נחשף לפעולות החקירה שבוצעו על ידי מח"ש או לשיקול דעתה של מח"ש, כך שלא ברור כיצד יוכל בית המשפט, בשלב זה, לבחון את החלטת מח"ש גופא.

בנסיבות אלו, ובהעדר נתונים אודות החלטת מח"ש ואופן קבלתה, ברי, כי אין מקום לבית-המשפט להתערב בהחלטת מח"ש, בשלב זה.

הטענה שדין התיק להגיע ליחידת ההסדרים

סמכות התביעה לסגור תיק בהסדר מותנה מוסדרת בסעיף 67א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ"), הקובע:

"(ב) ראה תובע כי קיימות ראיות מספיקות לאישום בעבירה, רשאי הוא, על אף האמור בסעיף 62(א), שלא להעמיד חשוד לדין, ולהציע לו הסדר ... אם ראה כי נסיבות העניין בכללותן מתאימות לאי-העמדה לדין נוכח עריכת ההסדר ומילוי תנאיו.

(ג) לא יערך הסדר אלא בעבירה מסוג חטא או עוון, או בעבירה מסוג פשע המנויה בתוספת השישית ...

(ד) תובע רשאי לסגור תיק בהסדר בהתקיים שני אלה:

(1) העונש המתאים לחשוד, לדעת התובע, לפי הוראות סימן א'1 לפרק ו' לחוק העונשין, אינו כולל מאסר בפועל;

(2) אין פרט רישום כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, שנרשם בעניינו של החשוד, בחמש השנים שלפני ביצוע העבירה נושא ההסדר, לרבות הסדר שנערך בעבר, ואין חקירות או משפטים פליליים תלויים ועומדים בעניינו במשטרה או באותה רשות, לפי העניין, שאינם חלק מההסדר. "

בהמשך להסמכת התביעה לסגור תיקים בהסדרים מותנים המעוגנת בחסד"פ, פרסם היועץ המשפטי לממשלה נוהל מספר 4.3042 המסדיר את שיקול הדעת של התביעה בהחלטה על הסדר מותנה, לרבות הסדרת תחולת החוק על סוגי העבירות ונסיבותיהן.

לתביעה נתון שיקול דעת רחב בהחלטותיה השונות הנוגעות לסוגיית ההעמדה לדין, ומצויות בליבת שיקול דעתה המקצועי. בבג"צ 3405/12 פלונית נ' מדינת ישראל (30.12.2012) פסק בית המשפט העליון ש: "כפועל יוצא מכך וממעמדה של התביעה ככלל, הכירה פסיקתנו בקיומו של מתחם סבירות רחב בהחלטות בדבר העמדה לדין, וכנגזר מכך נקבע שמדיניות ההתערבות בעילת חוסר סבירות בהחלטות מעין אלה היא מצומצמת".

בית המשפט העליון עמד בהחלטות רבות לאורך השנים על כך שבית המשפט אינו משמש כ"תובע על" ואל לו להחליף את שיקול דעתה של התביעה בשיקול דעתו, אלא במקרים חריגים בלבד (ראו, למשל: בג"צ 3884/16 פלונית נ' השר לביטחון פנים, בפסקה 40 (20.11.17); בג"צ 9443/16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' פרקליט המדינה (15.8.17); בג"צ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, בעמ' 49 (26.2.08); בג"צ 5675/04 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נט(1) 199, 208 (2004)).

כידוע, לתביעה שיקול דעת רחב באשר לעריכת הסדר מותנה, גם אם עומד נאשם בתנאי הסף וסוג העבירה מאפשר זאת. אי היעתרותה של המשיבה לבקשה לעריכת הסדר מותנה במקרה קונקרטי אינה יוצרת כשלעצמה ובאופן אוטומטי עילה להתערבות בית המשפט. לעניין זה ראו ע"פ (מחוזי חיפה) 59342-08-18, פדואל נ' מדינת ישראל:

"סעיף 67א לחסד"פ קובע את האפשרות לסגור תיק נגד חשוד בהסדר מותנה. הסדר מותנה

הינו הסכם בין התביעה לחשוד, לפיו החשוד מודה בביצוע עובדות המהוות עבירה ומתחייב לקיים את התנאים שפורטו בהסדר, וזאת כנגד התחייבות התביעה להימנע מהגשת כתב אישום וסגירת התיק שנפתח נגד החשוד.

סעיף 67א(ב) קובע, כי תובע "רשאי" להציע לחשוד הסדר אם ראה, כי מילוי תנאי ההסדר יענה על העניין לציבור. מכאן כי הסמכות להציע לחשוד הסדר תחת הגשת כתב אישום נגדו, הינה סמכות שבשיקול דעתו של התובע. במסגרת אותו שיקול דעת יכול תובע להחליט כי אין לעשות שימוש בהסדר המותנה. אי היעדרות המאשימה לקיום הסדר מותנה אף אם הנאשם עומד בתנאי הסף, אינה יוצרת כשלעצמה עילה להתערבות בית המשפט.

העדר עבר פלילי ונסיבות אישיות של המערער, אינם מקימים לו חסינות מפני הגשת כתב אישום ולא ניתן לומר כי החלטת המשיבה (המאשימה) להעמיד את המערער לדין, ניתנה בחוסר סבירות עד כדי ביטול כתב האישום נגדו, וזאת גם אם יכולה הייתה המשיבה לקבל החלטה שונה, כפי שעשתה במקרים דומים (ההדגשות אינן במקור, ע.י.). [ראה: ת"פ (רמ') 11804-06-15 פרקליטות מחוז מרכז - פלילי נ' גלי טובל (7/4/2016)].

וראו גם ת"פ (שלום ת"א) 16508-10-16 **מדינת ישראל נ' אלקיעאן** [פורסם בנבו] (19.7.2017), ת"פ (שלום כפ"ס) 33235-06-14 **מדינת ישראל נ' פיין** [פורסם בנבו] (20.9.2015), בת"פ (שלום רמ') 11804-06-15 **פרקליטות מחוז מרכז פלילי נ' גלי טובל** [פורסם בנבו] (7.4.2016).

סוגיית התערבות בית המשפט בשיקול דעתה של התביעה כפוף לשתי דוקטרינות מרכזיות: האחת, דוקטרינת ההגנה מן הצדק; והשניה, דוקטרינת הביקורת המנהלית (על היחס ביניהן, ראו: רע"פ 1611/16 **מדינת ישראל נ' ורדי**, בעמ' 19 (31.10.18)); כן ראו: רענ ג די "דוקטרינת הביקורת המינהלית בפלילים" 529 **ספר אליהו מצא** (2015).

מובן כי ממכלול האמור לעיל אין להסיק כי שיקול דעתה של התביעה בהחלטה להעמדה לדין חסין מביקורת, אך כי הביקורת מוגבלת ושמורה למקרים מובהקים וחריגים, בהם יתערב בית המשפט.

בענייננו, לאחר שקראתי טיעוני הצדדים ושקלתי מכלול הנסיבות הקונקרטיות במקרה שלפני, לא מצאתי כי החלטת המשיבה שלא להפנות עניינה של המבקשת לבחינת הסדר מותנה עומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק או הגינות משפטית, שמא נפלו בהחלטה זו פגמים קיצוניים המצדיקים התערבות בה על דרך של ביטול כתב האישום.

נוכח כל האמור, בקשת המבקשת נדחית. נימוקי וטענות ב"כ המבקשת שמורים לה לשלבים אחרים בהליך.

מועד הדיון הקבוע בפני ליום 01/02/22 יוותר על כנו.

המזכירות מתבקשת להעביר העתק החלטתי לצדדים.

ניתנה היום, ג' שבט תשפ"ב, 05 ינואר 2022, בהעדר הצדדים.

עמוד 6

